

До Єславного Ювілею!

Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2022) До 60-річчя з дня народження Віктора Косаківського. *Народна творчість та етнологія*, 1 (393), 5–8.

[Editorial] (2022) On the Occasion of the 60th Anniversary of Birthday of Viktor Kosakivskyi. *Folk Art and Ethnology*, 1 (393), 5–8.

ДО 60-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВІКТОРА КОСАКІВСЬКОГО

31 січня 2022 року славний 60-річний ювілей відзначив відомий український етнолог, археолог, фольклорист та краєзнавець, музейник і народний майстер, кандидат історичних наук **Віктор Афанасійович Косаківський**. Колектив Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України щиро вітає колегу зі знаковою віхою творчого та наукового життя, пишається тісною з ним співпрацею, що проявлена в низці дослідницько-видавничих проєктів.

Народився В. А. Косаківський у смт Чечельник Вінницької області. У 1977 році закінчив Чечельницьку восьмирічну школу (нині – ЗОШ № 2), а в 1979-му – Вербську середню школу Чечельницького району на Вінниччині. Після проходження в 1980–1982 роках строкової служби в армії впродовж 1984–1988 років навчався на історичному факультеті Вінницького державного педагогічного інституту імені М. Островського (тепер – Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського) і здобув кваліфікацію вчителя історії та суспільствознавства. У 1988–2000 роках працював у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї, пройшовши посадовий шлях від молодшого, наукового і старшого наукового співробітника до завідувача сектора археології, завідувача сектора етнографії та провідного наукового працівника.

З жовтня 2000 року й до сьогодні Віктор Косаківський працює у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського (доцент кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних допоміжних дисциплін факультету історії). За роки невтомної науково-викладацької та методичної роботи сформував при кафедрі потужну народознавчу колекцію, брав участь у створенні етнографічного музею та сформував рукописний фонд студентських польових фольклорно-етнографічних досліджень. У грудні 2021 року відкрив у виші «Музей археології Вінниччини».

Вуніверситеті викладає такі навчальні дисципліни, як «Етнографія України», «Історія та культура України», «Історія України», «Етнокраєзнавство», «Етногеографія», «Етнопам'яткознавство» «Етноконфліктологія» та ін. Використовує інноваційні методики та проводить семінари-практикуми, на яких студенти відтворюють родинні й календарні звичаї та обряди, а також виготовляють глиняні іграшки, малюнки на склі, витинанки, писанки. Проводить археологічну практику. Веде студентський етнографічно-археологічний гурток, у якому навчає студентів різних видів народного мистецтва та методики проведення наукових досліджень. На базі гуртка щороку проводить студентські наукові конференції.

Упродовж багатьох років читає лекції і проводить майстер-класи для слухачів курсів підвищення кваліфікації працівників культури при Вінницькому навчально-методичному центрі галузі культури, мистецтв та туризму, а також у різних навчальних закладах міста й області. Пропагує народне мистецтво на обласному телебаченні та радіо. Протягом 2001–2021 років понад 50 разів виступав на обласному телебаченні й стільки ж на радіо в різних мистецтвознавчих і народознавчих програмах. Віктор Косаківський – автор і учасник багатьох мистецьких виставок, народний майстер, що займається виготовленням кошиків із лози та створенням малюнків на склі.

Наукові грані таланту ювіляра пов'язані із захопленням етнологією та етнографією Поділля (народним мистецтвом, ремеслами і промислами, народним одягом, звичаями та обрядами подолян), фольклором (пісенним і прозовим), археологією (дослідженням трипільської культури, археологічних пам'яток Поділля різних епох, музейних колекцій і персоналій дослідників), історією та краєзнавством.

Етнографією Віктор Афанасійович зацікавився з дитинства, адже виріс у родині народних майстрів. Чоловіки по батьківській лінії займалися лозоплетінням та плетінням риболовецьких снастей із ниток. По лінії матері жінки – вишивальниці,

ткалі, килимарниці тощо. Тому зі шкільних років батько Афанасій Афанасійович привчав до плетіння кошиків. Зростанню інтересу В. Косаківського до вивчення народної культури також посприяло відвідування ним бабусі Соломії Филімонівни Жмурко (1899–1978), яка працювала за ткацьким верстатом, заправленим для ткання доріжок. Донині в родині ювіляра зберігаються килими, рядна, налавники й залавники (підвіконня), виткані бабусяю Соломією в середині ХХ ст. Так розпочалося зацікавлення етнографією рідного населеного пункту, що згодом вилилося в кандидатську дисертацію «Етнокультурна характеристика населення містечка Чечельника в історичному розвитку (XIX – початок ХХІ століття)», яку було успішно захищено у 2013 році в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України під керівництвом академіка НАН України, доктора історичних наук, професора Ганни Аркадіївни Скрипник.

В. Косаківський – автор 415 наукових праць, з яких 2 монографії (у співавторстві), 15 навчальних посібників, 17 статей у вітчизняних фахових виданнях, 1 стаття в міжнародному виданні, внесеному до наукометричної бази Scopus, 1 стаття в науковому закордонному фаховому виданні, понад 100 публікацій з етнології, етнографії та фольклору України в краєзнавчій періодиці. Результати досліджень учений представляв на засіданнях понад 100 міжнародних, всеукраїнських, регіональних та університетських наукових конференцій.

Активно співпрацюючи з ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, Віктор Косаківський долучився до роботи над багатотомним виданням «Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів», зокрема був членом редколегії сьомого тому – «Господарські заняття, промисли та ремесла» (2017); дев'ятого – «Народна житлобудівна культура. Екологія та організація середовища проживання» (2020), а також десятого – «Традиційне повсякденне та обрядове вбрання» (2018). Крім того, на сторінках 7–10 томів цього корпусу вміщено цінні польові матеріали (експедиційні записи та світлини), зафіксовані В. А. Косаківським і його учнями в різних населених пунктах України, здебільшого – на теренах Поділля.

Віктор Афанасійович уперше на Поділлі ввів комплексний підхід до історико-етнографічного вивчення населених пунктів, у яких важливе місце займає історичне, археологічне, етнографічне та фольклорне дослідження, яке проводиться на мікрорегіональному рівні з особливим наголосом на документуванні й аналізі різних видів традиційного мистецтва українців (ткацтва, вишивки, килимарства, гончарства, писанкарства тощо). Упродовж 2000–2015 років ним реалізовано чотири масштабних проекти з історико-етнографічного та мистецького дослідження мікрорегіонів сіл Стіна, Буша, Северинівка (Вінницька обл.) та Митинці (Хмельницька обл.).

В. Косаківський є дійсним членом Центру дослідження історії Поділля, Національної спілки краєзнавців України та Науково-методичної ради Національного природного парку «Кармелюкове Поділля». Ювіляр залучений до роботи Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини та Експертної ради з питань нематеріальної культурної спадщини при управлінні культури і мистецтв Вінницької обласної державної адміністрації. Як член журі брав участь у визначенні переможців ІV Обласного фестивалю-конкурсу музейних міні-експозицій «Подільський вінок

Кобзареві» (2013) та IV Всеукраїнського фестивалю-конкурсу автентичних колективів на приз Гната Танцюри (2016).

За активну наукову і творчу діяльність, а також високий професійний рівень Віктор Косаківський неодноразово нагороджений грамотами й подяками Вінницької обласної державної адміністрації та обласної ради, управління культури і мистецтв Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницького обласного краєзнавчого та Вінницького обласного художнього музеїв, Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського тощо. У 2018 році за роботу у складі авторського колективу над монографією «Хата під стріхою. Останній штрих минулого тисячоліття. Світлини народного художника України Володимира Козюка» нагороджений дипломом «Книги рекордів України».

Високо оцінюючи вагомі науково-педагогічні здобутки Віктора Афанасійовича Косаківського та тісну дружбу з нашим Інститутом, щиро зичимо шановному ювілярові мирного неба над головою, щедрої долі на добре здоров'я та довгі роки щасливої й успішної праці на благо рідної України!

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України